

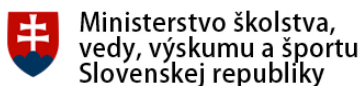
Voľný čas očami
organizovanej mládeže
SPRÁVA Z FÓKUSOVÝCH SKUPÍN

Úvod

Cieľom projektu bolo zrealizovať prieskum názorov a skúseností mladých ľudí vo veku 15 – 19 rokov vo vzťahu k tráveniu voľného času.

Predkladaná správa je výstupom z kvalitatívnej časti projektu – menovite z fókusových skupín. Fókusové skupiny prebiehali v mesiaci február (2018) v Bratislave a Žiline. Cieľovou skupinou boli mladí ľudia vo veku 15 – 19 rokov, ktorí sú zároveň aktívnymi členmi mládežníckych organizácií. Skupiny boli vnútorne homogénne, dbali sme na rovnaké zastúpenie z hľadiska pohlavia. Napriek mnohým realizačným prekážkam sa fókusových skupín zúčastnilo 6 participantov a participantiek.

Výskumné zistenia sú vzhľadom na veľkosť vzorky a metodiku zovšeobecniteľné predovšetkým na tú časť populácie mladých ľudí, ktorí sa projektu zúčastnili.

Projekt bol financovaný z Programov pre mládež MŠVVaŠ SR - PRIORITY mládežníckej politiky pod výzvou č. PRIORITY/D/3/2017.

Obsah

Úvod.....	1
Hlavné závery	3
Výsledky prieskumu.....	5
1. Vnímanie voľného času.....	6
2. Internet, sociálne siete a ich miesto vo voľnom čase.....	9
3. Organizované trávenie voľného času.....	11
Prílohy	15

Hlavné závery

- Samotný voľný čas je mladými ľuďmi chápaný ako čas „bez povinností“, resp. čas pre seba. Jeho dôležitou definičnou črtou z pohľadu mladých ľudí je autonómia, resp. ich vlastná kontrola a moc nad rozhodnutím o tom, čo v tomto čase budú robiť, resp. nerobiť. Javí sa tiež významne ako opak povinností. Ako zmysluplne strávený voľný čas je chápaný predovšetkým vlastný seba-rozvoj, či už intelektuálny, sociálny, alebo fyzický (napr. športové aktivity). Ide v tomto zmysle o aktivity pre seba.
- Dôležitou súčasťou voľného času je jeho relaxačná dimenzia. Samozrejme pre každého znamená oddych niečo iné. V subjektívnych definíciách tejto dimenzie je akcentované „vypnutie“, resp. opätovne opak povinností.
- Ponúka sa tiež otázka o preferenciách vo vzťahu k voľnému času. Škála je pomerne široká, počnúc sebarealizáciou a končiac oddychom či relaxom. Zároveň v sebareflexiách zaznieva opakovane konštatovanie, že v tomto smere často chýba istá sebadisciplína, a sklúznutie do prokrastinácie, či až „plytvania“ časom je viac než časté.
- Otázka na preferovaný spôsob, resp. ideálne strávený voľný čas naznačila hlavne nedostatok voľného času ako takého. Participanti a participantky hovoria o pretlaku povinností, podnetov, informácií atď.. Pomerne deštruktívne vplýva na celkovú kapacitu voľného času aj online dimenzia sociálneho fungovania mladých ľudí. To čo verbalizujú, je neustály tlak zo všetkých strán, ktorý pôsobí stresujúco. Problémom je dokázať sa zorientovať, stanoviť si priority. Chýbajú zručnosti z oblasti časového manažmentu.
- Pre mladých je online priestor nepochybne v prvom rade dostupný (hlavne finančne) komunikačný prostriedok, vďaka ktorému dokážu byť so svojimi kamarátmi, priateľmi v kontakte prakticky nepretržite. Nie je to len nástroj komunikácie, ale tiež prostriedok, ako zostať informovaný o čomkoľvek (od informácií do školy, až po aktivity v okolí). Zároveň všetci zhodne konštatujú, že od užitočného využívania týchto nástrojov k prokrastinácii a plytvaniu časom v tomto priestore je len veľmi malý krôčik. Hranica je veľmi tenká a prekračujú ju viac než pravidelne.

- Zaujímavé je tiež poukázať aj na fenomén sociálnej akceptácie, resp. prijatia práve cez sebareprezentáciu v online priestore. Hranica medzi tým, ako byť akceptovaným a „uznávaným“ insiderom v okruhu priateľov a známych a outsiderom môže byť veľmi tenká. Vážnym rizikom je potom až forma závislosti na potrebe tvoriť o sebe neustále obraz v online priestore neustálymi statusmi s „atraktívnym“ obsahom.
- Členstvo v organizácii nevzniká náhodou, dôležitý je „spojovník“, niekto, kto namotivuje, presvedčí, že členstvo v organizácii je „fajn“ vec. Čo motivuje v organizácii ostať? V prvom rade je to pozitívna skúsenosť, či už s fungovaním organizácie ako takej, alebo s výstupmi aktivít na ktorých participujú. Participanti a participantky zhodne hovoria o zmysluplnosti aktivite, o pocite vnútorného naplnenia. Vidia v tom „zmysel“ a „význam“. V neposlednom rade zaznieva aj faktor „baví ma to“.
- Dopad členstva v mládežníckej organizácii vidia mladí ľudia vo viacerých rovinách. Nie je to len o pozitívnej skúsenosti, nových zručnostiach a vzťahoch. Významne zaznievajú opätovne vyjadrenia o zmysluplnosti, o pozitívnych zážitkoch, o inom uhle pohľadu na svet. Prezentujú sa ako protipól zjednodušeného obrazu sveta, ktorý poskytujú napr. sociálne siete, internet a médiá. Zdôrazňovaný je hlavne pozitívny obraz sveta, ktorí si mladí ľudia v mládežníckej organizácii osvojujú.
- Efekt mládežníckej organizácie je nepochybne hlavne vo vzťahovej rovine, zručnosti pre dobré fungovanie v sociálnych vzťahoch (nielen) v rovesníckom prostredí. Dôležitou súčasťou je osobnostný rozvoj, ale aj životné nasmerovanie (ako výsledok hodnotového vzdelávania).
- Celkovo môžeme konštatovať, že ak už mladý človek má skúsenosť s mládežníckou organizáciou, stáva sa významnou súčasťou jeho voľnočasových aktivít. Nepredstavuje síce relaxačnú aktivitu, jej dôležitosť je ale práve v tej rovine, že predstavuje zmysluplné, osobnostne a sociálne obohacujúce trávenie voľného času.

Výsledky prieskumu

1. Vnímanie voľného času

Samotný **voľný čas** je v zmysle subjektívnych definícií je chápaný ako čas „bez povinností“, resp. **čas pre seba**. Jeho dôležitou definíčnou črtou z pohľadu mladých ľudí je autonómia, resp. ich vlastná kontrola a moc nad rozhodnutím o tom, čo v tomto čase budú robiť, resp. nerobiť. Javí sa tiež významne ako opak povinností.

Ja to beriem ako to obdobie keď prídem zo školy, až po taký spánok by som povedal. Že si ho môžem rozvrhnúť sám pre seba. ... Mimo školy. (FG, ZA)

Pre mňa je to čas, kedy nemám žiadnu povinnosť. Nie len, že ja o tom rozhodujem čo tam je, ale je to aj čas, kedy viem, že nemusím niečo, napríklad odprevať brata na krúžok. Keď toto nemusím. Je to v čase, kedy som prišla zo školy domov a kedy idem spať, ale viem, že toto je nejaká povinnosť, ktorú musím spraviť, ktorú mi dali nejaké vyššie authority a v tom momente to už nie je voľný čas, kvôli tomu, že s ním nemôžem vynakladať, ako ja potrebujem. (FG, ZA)

Mne to tiež príde ako nejaký čas, kedy si môžem sama rozhodnúť, čo chcem robiť. A kedy si môžem robiť, čo chcem. (FG, ZA)

Čas kedy sa môžem rozvíjať, v takom smere v akom ja chcem. Napríklad, keď sa chcem naučiť hrať na nejaký nástroj, tak to sa budem učiť vo svojom voľnom čase. Lebo to chcem robiť ja. (FG, ZA)

Je to asi také to voľno, kedy sa samy môžeme rozhodnúť, čo ideme robiť. Asi je to aj také nič nerobenie, že nič nerobím a len ležím a mám voľný čas. (FG, BA)

No ja tiež za voľný čas považujem taký, keď vlastne nemám vôbec nič, čo musím spraviť, ale napríklad také chodenie von a niečo také. Sama sa rozhodnem, ako to využiť. (FG, BA)

V nadväznosti na všeobecné chápanie voľného času sme položili otázku na to, čo je podľa týchto mladých ľudí **zmysluplne strávený voľný čas**. V tomto prípade participanti a participantky akcentovali predovšetkým vlastný **seba-rozvoj**, či už intelektuálny, sociálny, alebo fyzický (napr. športové aktivity). Ide v tomto zmysle o **aktivity pre seba**. Akcentovaná je aktivita oproti pasívnym činnostiam (napr. pozeranie TV, čas pri PC apod.)

Jednotlivo je akcentovaná v tejto súvislosti samotná činnosť v MO, ako dôležitá príležitosť pre rozvoj zručností.

Čítanie nejakej dobrej knihy je pre mňa dosť zmysluplné, možno učenie sa v určitom momente je dosť zmysluplné. A dalo by sa povedať, že aj trávenie času s kamarátmi. Ale to len do určitej miery a v určitom čase. (FG, ZA)

No tak pre mňa je to napríklad v poslednom čase, keď sa rozvíjam. Napríklad mňa v poslednom čase, hlavne kvôli tomu (aktivita v MO, ďalej len MO), chytilo viac si čítať o tom.... Viac tomu rozumieť, dostať sa viac do hĺbky. Viac ma začalo zaujímať zapájať sa do rôznych súťaží, pretože, ešte je to skoro, ale už teraz rozmyšľam nad vysokou a príde mi to ako dosť veľká výhoda mať dosť veľa súťaží a podobne. Tiež ma dosť napíňa čítanie, a tiež pozrieť si nejaký film, seriál a na chvíľu vypnúť. Takže aj to mi príde ako zmysluplné. (FG, ZA)

Tak to už nie je také to nič nerobenie, je to už potom z nášho pohľadu také zmysluplné využitie. Aj keď tínedžer môže povedať, že zmysluplne strávený čas je, keď som za mobilom aj tri hodiny. Skôr asi z toho pohľadu, že idem na tréning a tak sa hýbem a je to zmysluplne strávený čas oproti tomu, že sedím pri telke a pozerám do nej tri hodiny. (FG, BA)

Určite to nie je sedenie za počítačom. Ale je to buď ten šport, alebo z môjho pohľadu ten jazykový kurz, niekam ma to teda posunie. To je potom zmysluplne strávený voľný čas, ale to už potom zároveň nie je voľný čas. (FG, BA)

V (MO, ktorej je členom, ďalej len MO) to beriem ako zmysluplné trávenie voľného času z toho dôvodu, lebo mám zodpovednosť nielen za seba, ale aj za druhých ľudí. Takže s týmto som mala vždy problém, takže v tom sa rozvíjam. (FG, ZA)

Dôležitou súčasťou voľného času je jeho relaxačná dimenzia. Samozrejme pre každého znamená **oddych** niečo iné. V subjektívnych definíciách tejto dimenzie je akcentované „vypnutie“, resp. opätovne opak povinností.

Ja si napríklad oddýchnem pri čítaní. Alebo keď si pozriem film. Alebo idem von s kamarátmi, čo dosť často chodím. Tak vtedy si podľa mňa oddýchnem a na chvíľu vypnem od toho všetkého. (FG, ZA)

Čo sa týka môjho voľného času, teda tých záujmov, ktoré ma posúvajú ďalej. Tak u mňa je to teraz tá škola. Tá je prvoradá, príprava na maturitu prijímačky. Ale keď už mám teda oddychovať, určite to je taký duchovný život. Keď si idem čítať bibliu, alebo niečo také, alebo píšem divadlo, alebo si pozriem nejaký dobrý film. To je vec, pri ktorej viem, že si oddýchnem. Kamarátov moc teraz neriešim, posúvam ich na druhú koľaj, lebo dosť ich mám v škole a teda nepotrebujem s nimi tráviť čas vonku. (FG, ZA)

Ponúka sa tiež otázka o **preferenciách vo vzťahu k voľnému času**. Čo je ideálne strávený voľný čas? Škála je pomerne široká, počnúc sebarealizáciou a končiac oddychom či relaxom. Zároveň v sebareflexiách zaznieva opakovane konštatovanie, že v tomto smere často chýba istá sebadisciplína, a sklznutie do prokrastinácie, či až „plytvania“ časom je viac než časté.

Keď je najväčší podiel sebarealizácie a posúvania človeka ďalej. Lebo keď si predstavím svoj voľný čas a ako ho využívam, tak je to fakt katastrofa. Proste prídem domov, pustím si telku, tam nejde nič zmysluplné. Akože hej, dokáže ma taký film aj seriál nejakým spôsobom posunúť ďalej, ale keď pustím telku tam idú Nákupné maniačky a Rodinné prípady, k tomu si sadnem, zaspím pri tom, zobudím sa o tri hodiny a zistím, že je pol dňa preč. Keď treba vyvenčiť psa, tak idem so psom. Vrátim sa, mám niečo do školy, sadnem si k tomu a zrazu zistím, že fuha – Instagram a zrazu idem skrolovať. (FG, ZA)

Môže to byť ešte aj relax. Ak to človek potrebuje, tak ideálne strávený čas pre neho môže byť relax. Ak je trebárs prepracovaný, dva týždne v kuse maká na nejakom projekte a tak si potrebuje oddýchnuť, tak ide na nejakú dovolenku. Niekde pri mori, alebo v horách. Takže podľa mňa to môže byť aj relax. Nie len rozvoj. (FG, ZA)

Mne hneď tak napadlo, taká situácia z pred pár dní, že som prišiel unavený zo školy, mal som málo času na jednu skúšku, tak že fakt sa idem učiť. Unavený, ale sedel som nad tými knihami. A s takou únavou som sa skoro nič vlastne nenaučil, ale aj tak som sedel hodiny nad tými knihami. A keď som si večer rekapituloval, tak som fakt skoro nič nevedela z toho učiva, tak som si povedal, že fakt som si mal najskôr nejak oddýchnuť, lahnúť a až potom venovať ten čas knihám, ako nútiť sa do toho bez tej energie. A to som si povedal, že to bol naozaj premárnený čas. Mohol som to spraviť nejak inak. (FG, ZA)

Je to asi taký osobný postoj, že každý človek má po svojom rozdelený ten voľný čas. Ale mňa osobne veľmi naplňuje, keď ... ako tie tréningy sú veľmi super, keď ich mám počas týždňa, ale je to veľmi vyčerpávajúce. Takže možno takú hodinku aj to. Ale inak taký ten čas s ľuďmi, ktorých mám rada, s ktorými sa dobre cítim, niekde na

nejakom mieste, na nejakej aktivite, laser game, alebo niečo takéto. Tak to je také, že vtedy si poviem, že dobre som využila voľný čas. (FG, BA)

(Zabýť čas?) Škola? Ale nie. Vlastne teraz maturujem tento rok. Čiže ako začal tento pol rok, tak už je to také, že veľa vecí nerobíme a máme predmety, ktoré mne sú už napríklad na nič. Napríklad keď nematurujem z biológie, tak na tej hodine už len sedím. To mi príde ako zabýť čas, viem si predstaviť milión iných vecí, čo by som robila. A snažím sa ho tam aspoň nejak využiť, prepisujem si napríklad nejaké poznámky, alebo čo potrebujem. Ale to si každý deň hovorím, že tak toto je zabýťch 45 minút. (FG, BA)

Tak ja skôr také klasika, počítač, mobil, alebo televízor. A človek si to fakt uvedomí, až keď si pozrie ten seriál a povie si, že ešte si pozrie jednu časť, lebo chce a už si uvedomí, že zabil dve hodiny a to je ten zabýť čas. Áno, iste, nejakým spôsobom ťa to obohacuje, lebo máš voľný čas a chceš si to pozrieť, ale na druhej strane ti to aj zabije ten čas, lebo si si pozrel aj tú druhú časť. Aj tretiu a je to také. (FG, BA)

Otázka na preferovaný spôsob, resp. ideálne trávený voľný čas naznačila hlavne nedostatok voľného času ako takého. Reflexia hovorí o pretlaku povinností, podnetov, informácií atď., vcelku deštruktívne vplyva na kapacitu voľného času aj online priestor či online dimenzia sociálneho fungovania mladých ľudí. To čo verbalizujú, je neustály tlak zo všetkých strán, ktorý pôsobí stresujúco. Problémom je dokázať sa zorientovať, stanoviť si priority. Volanie je po zručnostiach z časového manažmentu.

Podľa mňa čo chýba ľuďom v našom veku je pocit voľného času. Problém je, že naša generácia je v tom, že má pocit, že nestíham, mám strašne veľa toho, či už do školy, či už na to (MO), zrazu mám toho strašne veľa. Alebo nestíham dokončiť projekt, idem ho teraz rýchlo spraviť. A pritom ja viem, že som štyri dni sedela a nič nerobila, ale stále som si hovorila, že musím ten projekt robiť. Ale nič som nespravila. A na druhý deň som si hovorila, že ale ja nemám voľný čas, a teraz ísť akože do kina s niekým na nejaký dobrý film, lebo musím robiť ten projekt. Ale ja ho nespravím, nechám si to na poslednú chvíľu a potom to tak aj vyzerá. Ale štyri dni som zabila tým, že som samu seba presviedčala, že ten voľný čas nemám, kvôli tomu čo musím spraviť, ja to nespravím, išlo by to spraviť efektívnejšie a mohla by som mať ten voľný čas. Takže to je to vedomie, že ja ten voľný čas mám, a niekto by prišiel a ukázal by, že sa to dá robiť aj inak. Povedal by pozri, môžeš to robiť aj inak, pozri a tu máš dieru vo svojom časovom dni, pozri tu máš čas tri a pol hodiny, a namiesto toho aby si si skrolovala facebook, tak tri a pol hodiny môžeš robiť dobrovoľné aktivity, čo ja viem pomáhať bezdomovcom. (FG, ZA)

Ak to môžem trochu rozformulovať, lebo hovoríš dobre. Ale mne to skôr príde ako otázka tej zodpovednosti a určiť si také priority. Lebo ako si hovorila, prídeš domov a začneš skrolovať instagram, tak skúsiť to inak. Že prídeš domov a som unavený, teda si oddýchnem. Keď nie som, môžem sa hneď do niečoho pustiť. A keď mám to najťažšie za sebou, tak sa mi oveľa lepšie ide do ďalších vecí. A keď mám teda tú zodpovednosť a viem, že toto musím urobiť, tak to urobím a potom už mám ten voľný čas. A nie že robím milión tristo iných vecí a potom nemám ten čas. A potom prichádza ten pocit, že nemám ten voľný čas. (FG, ZA)

Hlavne čo sa týka tej organizácie učenia, hlavne my mládež sme na tom strašne zle, lebo nedávame pozor na hodine a potom sa musíme doma tri hodiny učiť. Stačí, keď dávame tých 45 minút pozor na tej matike, potom sa do tej matiky netreba ani pozrieť. Ja som celú základku, dobre, síce na dvojkách, ale prešiel s tým, že som dával pozor na hodine. A doma som sa do toho ani nepozrel. (FG, ZA)

Myslím, že keby som si vedel lepšie určiť priority a možno tak určiť čas koľko venujem škole. Že tá škola nie je taký ten najväčší problém. Taká osobná zodpovednosť. (FG, ZA)

2. Internet, sociálne siete a ich miesto vo voľnom čase

Ukazuje sa, že aj v prípade fókusových skupín, rovnako ako pri pološtruktúrovaných rozhovoroch sme mali participantov a participantky s pomerne uvedomelým postojom k internetu, sociálnym sieťam a používaniu digitálnych technológií. V diskusiách zaznelo aj konštatovanie, že je to charakteristika doby a spoločnosti a fungovania spoločnosti všeobecne, nielen generačná záležitosť týkajúca sa mladých ľudí. Ide o pravidlo hry, sociálneho fungovania naprieč celou spoločnosťou.

Pre mladých je online priestor nepochybne v prvom rade dostupný (hlavne finančne) komunikačný prostriedok, vďaka ktorému dokážu byť so svojimi kamarátmi, priateľmi v kontakte prakticky nepretržite. Nie je to len nástroj komunikácie, ale tiež prostriedok, ako zostať informovaný o čomkoľvek (od informácií do školy, až po eventy v okolí). Zároveň všetci zhodne konštatujú, že od užitočného využívania týchto nástrojov k prokrastinácii a plytvaniu času v tomto priestore je len veľmi malý krôčik. Hranica je veľmi tenká a prekračujú ju viac než pravidelne.

Zaujímavé je tiež poukázať aj na fenomén sociálnej akceptácie, resp. prijatia práve cez sebaaprezentáciu v online priestore. Hranica medzi tým, ako byť akceptovaným a „uznávaným“ insiderom v okruhu priateľov a známych a outsiderom môže byť veľmi tenká. Vážnym rizikom je potom až forma závislosti na potrebe tvoriť o sebe neustále obraz v online priestore neustálymi statusmi s „atraktívnym“ obsahom.

Podľa mňa ako kedy. Ja niekedy keď sa mám ísť učiť, a fakt že sa mi nechce do toho učenia, tak dokážem preskrolovať facebook aj dve hodiny a úplne nič mi to nedá. Proste iba nič nerobím. Ale inokedy keď, ja neviem, som v sobotu doma, tak sa dostanem do takej špirály videí, čo ja viem, tak skončím pri videu, napríklad prečo vznikla druhá svetová vojna. A vtedy si myslím, že mi to už niečo dá. Alebo ja neviem, konšpiračné teórie, prečo sa čo stalo, alebo tak. A to si myslím, že to už nie je až tak úplne, úplne stratený čas. Lebo treba mať aj taký rozhľad. Kto si čo myslí. Mať informácie z každej strany. (FG, ZA)

Podľa mňa sú sociálne siete a také veci veľmi dobrá vec, len sú dosť zle využívané. Je to dobrá vec v tom, že to dosť uľahčuje komunikáciu. Aj na tú dialku, aj taký sociálny život tých ľudí. Že už to nie je taký problém si napísať z Bratislavy do Trnavy. Ale v tom, že to žere čas v takých blbostiach, že musím vidieť, aký psík sa ako vyspí. Ono je to dosť náchylné až na takú závislosť, že musím vedieť o všetkých ľuďoch čo robia. A z druhej strany, že všetci ľudia musia vedieť o tom, čo ja robím. Že je to taká závislosť na takej popularite, že nezavesím tam 300 fotiek, tak nie som in. Alebo taký strach, že nebudem in. Ale keď sa využívajú tie siete faktže dobre, alebo na propagandu niečoho dobrého, tak vtedy akceptujem tých tisíc fotiek, že viem o tejto akcii, že čo tam všetko môžem čakať, alebo tak. Alebo ak potrebujete niečo vedieť do školy, tak je to o mnoho jednoduchšie emailom ako keby mala mama poslať list, alebo telegram. Takže vec využitia toho. (FG, ZA)

Pre mňa ako študenta, ja si neplatím ešte sám paušál, stále som na kredite. Takže pre mňa je jednoduchšie napísať cez facebook, ako telefonovať s niekým. Alebo zavolať cez skype. A čo sa týka do školy, tak mail, dox, všetky tieto možné technológie sú mi fakt veľmi prospešné, aj za ne ďakujem. Ale čo sa týka sietí, tiež sa niekedy pristihnem ako si pozerám instagram, minule som pozeral ... a skončil som na jednej stránke, ktorá ukazuje ako sa stavia domček z hlíny. Keď už sa do toho človek zahĺbi, tak je to dosť zlé. Podľa mňa, keď už idete na sociálnu sieť, tak už musíte vedieť, že s čím tam idete. Či idem ten čas stráviť s tým, že tam budem päť hodín pozeráť nejaké videá,

možno idem s tým, že tam budem pozerat tú druhú svetovú vojnu, ale skončím pri domčeku z hlíny, tak to je dosť na nič. Že tak sa proste vedieť kontrolovať. A tak byť ku sebe úprimný, že či idem ten čas stráviť dobre, alebo sa idem dívať na fotky, ako sa nejaký psík vykadil. (FG, ZA)

Ja sa snažím sociálne siete a takého využívať väčšinou, keď už fakt nemám čo robiť. Keď už všetko do školy som naučený, alebo fakt, že sa nudím. Tak väčšinou vtedy, z nudy. Ale zase tak isto ako Rudo, si myslím, že sa to dá vynikajúco využiť na informovanosť, napríklad o nejakých dobrých akciách. (FG, ZA)

Ja si myslím, že už je to také, že už aj tí učitelia nám dajú úlohu na internet. Proste si to tam pozriete, vypracujete, alebo spravíte prezentáciu na informatiku. Taktiež na počítači. Človek si to ani neuvedomí, ale zrazu je na počítači, na mobile proste nonstop. Ani nechce možno. (FG, BA)

Je to tak určite. Ja si uvedomujem, že to nie je také, že by som si sadla a teraz by som dve hodiny bola na mobile. Ale počas dňa stále pozerám tam niečo, či už len na 5 minút, ale vlastne stále som nejak v kontakte s tým online svetom. Aj to vidím tak, že veľa ľudí zisťuje, či niekto spí, alebo nie podľa toho, kedy bol naposledy online na facebooku. A to už je také, že wow. Alebo také, že niekedy som nebola online sedem hodín a už mi ľudia píšu, že či som v pohode, že kde som. Čiže určite je to veľa času. No neviem povedať koľko. Keďže u mňa je to väčšinou tak, že pozriem na 10 minút, alebo odpíšem a potom o hodinu znova a tak. Ale určite je to spústa času. (FG, BA)

3. Organizované trávenie voľného času

(Do tejto skupiny radíme tie aktivity, ktoré sú zastrešené mládežníckymi organizáciami a spolkami. Činnosť týchto organizácií je postavená na princípe dlhodobej a systematickej práce s mládežou, jej združovania, vytvárania silných sociálnych väzieb, pričom tieto organizácie vychádzajú z konkrétnych ideových, postojových a etických východísk.)

Príbely, ako sa mladí ľudia stávajú členmi sú rôzne, ale majú spoločnú črtu. Spojenie so sociálnym prostredím, v ktorom žijú. Či už sú to starší súrodenci, ktorí do organizácie chodia, stretávajú sa s kamarátmi, priateľmi spolužiakmi, ale i s aktívnymi učiteľmi, ktorí majú s organizáciou osobnú skúsenosť (na báze aktívneho členstva apod.) Členstvo v organizácii teda nevzniká náhodou, dôležitý je „spojovník“, niekto, kto namotivuje, presvedčí, že členstvo v organizácii je „fajn“ vec.

Ja som napríklad už od prvej triedy na základnej bol taký bifľoš a taký otloukánek, alebo ako by som to povedal. A od prvej triedy do deviatky samé jednotky. A v deviatke som nevedel čo a ako ďalej, tak keď som mal samé jednotky, tak som chcel ísť na tú najlepšiu školu ... Úplne ma to zasiahlo v druhej triede, keď som začal aktívne spolupracovať so MO. ... Tak som si o nich začal viac zisťovať, začal som tam viac chodiť a postupne sa to na mňa nejak lepilo. A zistil som, že to je jedna z organizácií, ktorú by som chcel, taký ten radostný život, kludný, fakt tak uznávam. A potom som sa viacej začal venovať deťom, divadlu. ... Ale veľmi sa mi tam páči a plánujem tam aj do budúcnosti zostať, neskôr možno ako spolupracovník. Páči sa mi tam veľmi, odporúčam to každému, kto má túžbu po takej fakt radosti, tam je to také preplnené deťmi a nie je nič lepšie ako detská radosť. To ma tak naplňuje. Takže fakt nič neľutujem, že by som sa tam nejak trápil. Takže som fakt veľmi vďačný za túto skúsenosť. (FG, ZA)

Tak ja som najskôr začala chodiť do Ale to bolo skôr také, že ja mám staršiu sestru, ktorá tam chodila a bola tam aj animátorka veľmi dlho. Preto som tam začala chodiť aj ja. Chodila som tam na stretnutia už asi od piatich rokov. Chodila som tam veľmi dlho, chodila som aj na tábory na každé. Ale potom, ako som začala chodiť na gymnázium, tak som už nemala toľko času, lebo som do toho zo začiatku hrala florbal, potom som začala debatovať. A už som na to všetko nemala toľko času. A už aj veľa mojích najbližších kamarátiek, ktoré som tam mala už odtiaľ poodchádzali, alebo mali už aj iné aktivity. Takže už aj zo mňa to tak upadlo a prestala som tam chodiť skoro úplne. ... No a do ..., že keď som bola asi v sekunde, siedmačky na základke v podstate. Tak prišiel za nami učiteľ, že teraz začína na našej škole Tak my sme najskôr tak zo srandy, že možno kvôli tomu vymeškáme nejakú školu, alebo tak, tak sme tam prišli. Tie prvé boli také, že sme si robili srandu. A potom povedal, že bude súťaž, platí sa za ňu dve eurá. Nemusíte ísť ani do školy, tak my sme sa nahrnuli, že dve eurá a dva dni nemusíme byť v škole, úplne v pohode. Tak sme tam ten prvý rok len tak zo srandy chodili. Potom ten druhý sme na chvíľu prestali ..., lebo ten učiteľ odišiel z našej školy. Ale potom nás to stále viac začalo chytáť a ťahať, že by sme šli znovu ..., že to bola celkom sranda. ... Tak sme boli také, že to je super, podme ešte tam. No a teraz nás už to úplne stiahlo a začali sme tam chodiť už potom stále. (FG, ZA)

To bolo vlastne tak. Čo som tancovala v tom súbore folklórnom, tak prišla kamarátka s tým, že mala prihlášku na ..., že ide do toho. A že to je na internete, že si to môžem vytlačiť a kludne sa tam prihlásiť. Hneď som si pozrela na facebooku tú organizáciu A sa mi to celkom zapáčilo aj z tých fotiek a udalostí, ktoré tam mali. Takže vďaka nej a ľuďom zo toho folklórneho súboru som sa dopracovala k tej . (MO).. . (FG, BA)

So mnou to bolo tak, úplne si to nepamätám, lebo som bola malá. Myslím, že to bolo nejak tak, že som sa tam dostala pomocou orchestra, v ktorom som hrávala, keď som

mala asi 6 – 7, tak som hrala na flautu. Tak sme mali nácviky na tom istom mieste, ako bývajú stretká s deťmi. A vždy tam prebehávali deti s tými animátormi a nejako som sa dostala aj na tie stretká a potom to už išlo, tak som bola členkou a teraz vediem stretko a navštevujem druhé. (FG, BA)

Čo motivuje v organizácii ostať? V prvom rade je to pozitívna skúsenosť, či už s fungovaním organizácie ako takej, alebo s výstupmi aktivít na ktorých participujú. Participanti a participantky zhodne hovoria o zmysluplnej aktivite, o pocite vnútorného naplnenia. Vidia v tom „zmysel“ a „význam“. V neposlednom rade zaznieva aj faktor „baví ma to“.

Ja som potom tak dlhšie nechodil, začal som tam hrať hokejbal, potom som zase prestal, potom som sa začal zaoberať športom a dostal som sa viac do toho fungovania strediska, viac chodiť medzi animátorov, lebo ma svojim spôsobom vždycky bavila práca sa deťmi. Mám dvoch mladších bratov, možno aj pre to. Aj keď teraz tomu hokejbalu venujem strašne málo času, oproti tomu, čo som venoval pred tým, tak stále tam chodím, lebo teraz tam mám niečo iné. Niečo čo ma naplňuje. Že vidím, že keď niečo robím, tak to má význam. Že to nie je také, že sa túlam niekde bez ladu a skladu. (FG, ZA)

Asi v práci s deťmi. Lebo vidím, ako sa tie deti formujú. Napríklad keď tam prídu na také prvé stretko, boli tam dvaja chalani, ktorí sa úplne neznášali, zo školy, lebo boli spolužiaci. A tie posledné stretká už sú takí, že sa nebijú moc. (FG, ZA)

Ale ako naplňuje ma aj tá práca, ale hlavne to čo vyplýva z tej práce. Že tie deti sú fakt také radostné potom, keď si pre nich niečo pripravíte, alebo ich niečo naučíte. Napríklad keď pre nich pripravíte niečo v štýle hry, keď vidíte aké sú šťastné, tak ste šťastný s nimi. Keď vidíte, že ich to baví, tak to baví aj vás. Tak to prináša taký radostný pocit, že vás to nakazí. No a potom, keď ich aj niečo naučíte, alebo keď vy máte pocit, že toto viem a tak im to tak odovzdáte. A potom aj oni idú tak, ako sa má, že robia niečo, čo ich naplňuje, je to taký príjemný pocit. Tak by som to povedal. Že nie len tá práca, ale aj to čo vyplýva z tej práce. Tie výsledky stoja za to. (FG, ZA)

Mne sa páči, ako to tam funguje celé. Ako sú tie stretká pre tie deti, tak vidím, že deti sa vždy tešia na to. Aj tie tábory sú veľmi obohacujúce tým, že je to fakt dobrovoľné. Veľa ľudí mi hovorí, že choď na nejaký tábor, kde si niečo zarobíš, lebo však aj tak tam po tebe deti skáču, aj tak si utahaná. Ale je to iné, je to iné v tom, že o to väčšiu radosť duševnú mám z toho, lebo niečo aj tým deťom odovzdáme, ale myslím, že sa nám to vráti. (FG, BA)

Ja súhlasím. ... Chcela som súhlasiť s tým, že tie deti mi za to fakt stoja. Keď ideme na to stretko, vidím, že sa na to tešia, že tak žijú s nami ako animátormi, že sa nás pýtajú veľa vecí, my im odpovedáme, vysvetľujeme ako všetko funguje a tak. Takže určite ma motivujú tie deti. Potom ma motivujú aj rovesníci, ktorí tiež majú nejaké stretká, alebo sa angažujú v tej organizácii. A určite to musí mať aj dobré vedenie. ... Musí to človek dokázať aj viesť, lebo to nie je len také niečo jednoduché. On ma tiež dosť inšpiruje v tom, že k tomu má taký seriózny postoj. (FG, BA)

Prečo byť členom mládežníckej organizácie, a ako formujú posolstvo? Všetci zhodne hovoria o tom, že najlepšia je osobná skúsenosť, zážitok z aktivity. Zároveň zhodne prizvukujú, bez ohľadu na organizáciu z ktorej sú, že nie každá organizácia je pre všetkých. Dôležitá je tiež istá hodnotová kompatibilita, ktorá je prvou podmienkou pre to, aby sa mladý človek zapojil hlbšie do činnosti danej mládežníckej organizácie. Zároveň zhodne upozorňujú, že existuje široké spektrum mládežníckych organizácií, a každý si môže nájsť „to svoje“.

Tak tam by to bolo najlepšie, nech si to zažijú tí ľudia, lebo vy im môžete rozprávať koľko chcete o tom, ale keď si to nezažiješ na vlastnej koži. Môžem povedať, že Slnko je modré, ale kým ho neuvidím, tak teda musím veriť. Takže si to zažiť. A potom ak ich to nezasiahne, alebo sa ich to nedotkne, tak viem, že asi ... toto nie je pre teba. Ja ho môžem presvedčať, aby chodil, ale ak on nebude mať k tomu žiaden sklon, napríklad k tej práci s deťmi, alebo takej charizme. Takže ponúknuť, porozprávať čo a ako a ako sa tam cítíme my. A ak ich to zaujme, tak nech prídu. Ak nie, tak určite je na svete milión iných vecí, čo by mohli robiť. Nemusia to byť ..., môže to byť debatný krúžok, alebo niečo iné, niečo s počítačmi. Takže každý má niečo iné a nemôžeme nikoho presvedčať o ničom, že kam môže ísť, kam by mal ísť. (FG, ZA)

Presne podľa mňa o tomto to je. Že niektoré veci nie sú vhodné pre všetkých. Ani ja si seba samu neviem predstaviť v žiadnej nábožensky orientovanej veci, aj keď jedného dňa by som si tam možno našla cestu, keby mi niekto ukázal, že fakt to dokáže byť fajn. A tak si neviem predstaviť niektorých ľudí, že by sa mali postaviť a debatovať. Lebo niektorí na tom nie sú stavaní, lebo ich nikdy nebude reálne zaujímať tá politika, nebude ich baviť rozprávať pred inými ľuďmi. ... A v momente, keď ten človek uvidí to, čo mu to môže dať, a že je na to stavaný, napríklad tú prácu s deťmi v tomto momente. Napríklad že viem, že mám rád deti a rád by som sa zúčastnil takého nejakého stretnutia s tými ľuďmi tak povedať mu, tak ok, pod' so mnou. Zoberiem ťa tam, ukážem ti ako to tam funguje. Ale ak nie, tak nikoho do toho netlačiť, lebo podľa mňa narobíte ešte väčšiu škodu, ako keby nemal patriť do žiadnej organizácie. (FG, ZA)

Ono je to asi ťažšie, keďže sme kresťanská organizácia. Vlastne človek v tom musí byť dosť zahrnutý aj z toho náboženského pohľadu. Teda nemusí, ale musí sa o to aspoň zaujímať. Aby aspoň trochu vkročil to toho oratka, do toho celkového systému. Čiže neviem, ako by som ich namotivovala, ak teda nie sú veriaci. Ale ak už niekto má záujem o spoluprácu s deťmi, o tie tábory, o to evanjelizovanie, že on možno nech sa naučí a potom to dávať ďalej. Alebo takú tú potrebu spoznať niečo nové, tak by som to určite odporúčala, je to dobrá skúsenosť. (FG, BA)

Človek musí mať také to chcenie, nejakej takejto skupiny. ... Ale takto, kebyže mám nejakého kamaráta zobrať niekam do strediska, tak asi by som ho na nejakú tú akciu animátorskú. Však to tak aj bolo, my sme teraz organizovali teplákovú diskotéku a ... tam priniesla spolužiakov. (FG, BA)

Dopad členstva v mládežníckej organizácii vidia mladí ľudia vo viacerých rovinách. Nie je to len o pozitívnej skúsenosti, nových zručnostiach a vzťahoch. Významne zaznievajú opätovne vyjadrenia o zmysluplnosti, o pozitívnych zážitkoch, o inom uhle pohľadu na svet. Prezentujú sa ako protipól zjednodušeného obrazu sveta, ktorý poskytujú napr. sociálne siete, internet a médiá. Zdôrazňovaný je hlavne pozitívny obraz sveta, ktorí si mladí ľudia v mládežníckej organizácii osvojujú.

Efekt mládežníckej organizácie je nepochybne hlavne vo vzťahovej rovine, zručnosti pre dobré fungovanie v sociálnych vzťahoch (nielen) v rovesníckom prostredí. Dôležitou súčasťou je osobnostný rozvoj, ale aj životné nasmerovanie (ako výsledok hodnotového vzdelávania).

Organizácie všeobecne, áno? Pre mňa to napríklad dosť vyplýva z toho, že keď napríklad sedím doma, lebo keď som zavretý iba na tej sociálnej sieti, tak dosť týchto sociálnych sietí, ale aj televízia, youtube, sú teda plné násilia a ono sa to dosť odráža potom v tej dospievajúcej mládeži, ktorá to pozerá tak na ich budúcnosti. Fakt vidím blbosti, strielačky, akčné filmy, tak tie deti spoznávajú a učia sa toto. Podľa mňa každý jeden ten klub, debatný, saleziáni, ale môže to byť aj spevokol, môže to byť hocičo také, tak prináša tie dobré vlastnosti, zabúda sa úplne na to násilie v tých filmoch,

zbrane a tak. Že deti sa dostávajú do kontaktu s inými ako je to násilie a to práve s takými, ktoré sú svetu prospešné. Toto je taký super point, že to deti navádza na niečo lepšie, ako to čo vidia v televízii. (FG, ZA)

Podľa mňa je s tým spojené, že majú aj taký lepší kontakt s ľuďmi, že keď stále hrajú hry a trávajú tam všetok čas, alebo majú len internetových kamarátov, alebo kamarátov len v škole, tak práveže vďaka tým mládežníckym organizáciám sa dostávajú do kontaktu s ostatnými mladými ľuďmi. Alebo aj staršími, ktorí im môžu nejak pomôcť. A to im pomáha a rozvíja ich. (FG, ZA)

Ja si myslím, že mladým ľuďom by mali dávať cieľ. Lebo keď človek nemá cieľ, tak začne robiť blbosti. No a povedzme si, že to nie je úplne super, keď človek začne robiť blbosti. Nemusí to dopadnúť práve šťastne. (FG, ZA)

Podľa mňa slovo, ktoré hľadáme je sebarealizácia toho človeka. Lebo podľa mňa sú šťastní tí ľudia, čo si naplňajú svoju sebarealizáciu. V momente, keď si nájdem niečo, čo mi dáva zmysle, pre mňa je to debata, pre vás strečka, tak v tom vidím nejaký zmysel, ja tomu dávam nejaký zmysle, ja spolupracujem na tom, že to dokáže existovať, že sa podieľam na chode organizácie, tak pre mňa to má zmysel, to ma robí šťastnou, tak to je to čo mladých posúva inam. (FG, BA)

Keď ešte nadviažem na ..., tak super bolo to podotknutie s tými ľuďmi, že vtedy sa tie deti naozaj naučia riešiť problémy s ľuďmi. Zatiaľ čo zatiaľ čo za tým počítačom, alebo keď si niekde izolovaný, tak si sám. Ale keď čelíš tým ľuďom, tak spoznávaš ľudí, vieš riešiť situácie face to face a ... nemusí to hneď končiť tým, že samovražda, alebo niečo také, človek je proste sociálny a učí sa s tými ľuďmi vychádzať po celý ten život. (FG, BA)

Prílohy

Scenár fókusových skupín

Scenár FG – organizovaná mládež

(trvanie cca 2 hodiny)

Úvod

predstavenie moderátora/ výsk. tímu

- ..., RmS

vysvetlenie výskumného zámeru, čo sledujeme a prečo tu sme:

- Realizujeme výskum zameraný na tému *Trendy v trávení voľného času mladých ľudí vo Vašom veku*
- Zaujímajú nás názory a skúsenosti mladých ľudí, ktorí sú členmi mládežníckych organizácií, ale i takých, ktorí skúsenosť s mládežníckou organizáciou nemajú.
- Zameriame sa na otázky, čo pre Vás znamená voľný čas, ako ho trávite, aké máte možnosti trávenia voľného času, čo vám v tomto smere chýba, čo by sa malo zmeniť, zlepšiť

„pravidlá“ FG

- výzva ku kritickosti v diskusii:

neexistujú správne či nesprávne odpovede ... chceme poznať vaše osobné názory (nech ste k nim dospeli na základe osobnej skúsenosti, rozprávania známym....)

- zásady diskusie:

jednotlivo vypovedané názory, aj keď sa opakujú ... je možné, že sa objavia rozporné názory, čo ale nie je chybou

- hovoriť jednotlivo, neskákať si do reči a nahlas
- diskusia bude trvať max. dve hodiny
- priebeh diskusie bude nahrávaný na videozáznam - z pracovných účelov, zachovanie anonymity respondentov
- vypnúť mobilné telefóny!!!

"Môžeme začať?"

0. Warm up - predstavenie participantov (vek, dĺžka členstva v organizácii, skúsenosť s inými organizáciami, iné krúžky, záujmy)...(10 min.)

Prosím skúste nakresliť diagram prázdný voľný čas verzus mimoškolské aktivity. Aký podiel majú ktoré? Z nich?

A aký podiel ta má čas strávený na internete?

I. Mimoškolské aktivity - Organizované trávenie voľného času v MO (20 min.)

(Do tejto skupiny radíme tie aktivity, ktoré sú zastrešené mládežníckymi organizáciami a spolkami. Činnosť týchto organizácií je postavená na princípe dlhodobej a systematickej práci s mládežou, jej združovania, vytvárania silných sociálnych väzieb, pričom tieto organizácie vychádzajú z konkrétnych ideových, postojových a morálnych východísk.)

Pohovorme si najskôr o Vašej skúsenosti s členstvom v mládežníckej organizácii.

1/ Ako ste sa stali členmi tejto organizácie? Bolo to Vaše rozhodnutie, alebo rozhodnutie, ktoré ste urobili kvôli niekomu inému? Kto to bol/ kto Vás ovplyvnil?

2/ A prečo ste zostali? / Čo Vás tam drží? (Čo Vás k tomu **motivuje**?) Prečo niekto vo Vašej organizácii ostane a niekto nie? Ako si to vysvetľujete?

3/ Ako by ste popísali aktivity/ činnosti, ktorým sa v organizácii venujete?

4/ Ak by ste mali presvedčiť iným mladých ľudí vo Vašom veku, ktorí Vašu organizáciu ešte nepoznajú, čo by ste im povedali? Aké argumenty, pozitívne vlastnosti by ste vyzdvihli?

5/ Prečo je podľa Vás dobré, aby organizácia, ako je tá, kde ste členom, existovala? Prečo ju potrebujete? Čo by ste stratili, keby tu nebola?

6/ Ako dosiahnuť, aby sa o ňu zaujímali mladí ľudia ako VY, ktorí zatiaľ jej členom nie sú?

II. Mimoškolské aktivity - Organizované trávenie voľného času v iných „zariadeniach“ ako MO (20 min)

(Do tejto skupiny zaraďujeme aktivity, ktoré sú organizované vo forme krúžkov (ako služba), zameriavajú sa najčastejšie na vzdelávanie a rozvoj kompetencií a nadaní. Radíme sem voľnočasové aktivity poskytované školou, základné umelecké školy, jazykové školy, športové kluby, centrá voľného času a pod. Tiež sem môžeme zaradiť krátkodobejšie vzdelávacie aktivity ako kurzy, workshopy, školenia a vzdelávacie prednášky a pod.)

Prejdime teraz na tému iných mimoškolských aktivít – ako sú rôzne krúžky, jazykové a umelecké školy, športové kluby a pod.

Viaceri ste spomenuli, že máte popri škole aj takéto aktivity. Skúsme si to zosumarizovať, čomu sa venujete:

Vymenujú čomu sa venujú..... príp. čomu sa venovali a ako dlho

1/ Ako ste sa rozhodovali pri ich výbere? Bolo to Vaše rozhodnutie, alebo rozhodnutie, ktoré ste urobili kvôli niekomu inému? Kto to bol/ kto Vás ovplyvnil?

2/ (ak chodia viac ako 2 roky) A prečo ste zostali? / Čo Vás tam drží? (Čo Vás k tomu **motivuje**?)

3/ Chýba Vám v ponuke možností vo Vašom meste ešte niečo? Čo by tu ešte mohlo byť, čo nie je inde, alebo je inde? Viete si predstaviť, že by Vám takúto aktivitu ponúkla vaša MO?

III. Neorganizované aktivity – „čistý voľný čas“ (20 min)

(Pre vysvetlenie: Do tejto skupiny zaraďujeme aktivity, ktoré nie sú viazané na inštitúcie. Vychádzajú z iniciatívy jednotlivca či skupín. Jedná sa napríklad o neformálne združovanie, svojpomocné aktivity, stretávanie s kamarátmi, spolužiakmi, navštevovanie kultúrnych či športových podujatí, organizácia na báze už existujúcich sociálnych kontaktov (ideme si zahrať futbal). Patrí sem aj individuálne trávenie voľného času „ničnerobením“, počúvaním hudby, čítaním a pod.)

1/ Čo pre Vás znamená voľný čas? Čím je iný od času tráveného v škole, alebo inde? Čím je charakteristický? Čo ho definuje?

2/ Čo je podľa Vás zmysluplne strávený voľný čas? (oddych, zábava, vzdelávanie?)

3/ Ako by ste si predstavovali ideálne strávený voľný čas? Kedy je to? Čo Vám na to chýba? Čo by ste potrebovali?

4/ S kým ho zvyčajne trávite? S kým by ste ho chceli tráviť, s kým viac?

5/ Kedy si povieť že tento čas bol „zabýť“? Stáva sa Ti to keď si sám, alebo keď si s niekým?

IV. Internet a jeho miesto vo voľnom čase (20 min)

1/ O mladých ľuďoch sa hovorí, že sú online takmer nepretržite. Ak by ste mali zhodnotiť samých seba, čo by ste povedali, je to veľa alebo málo? Koľko je to približne hodín?

2/ Čomu sa venujete v tomto čase na internete? Skúste vymenovať (príprava do školy, čítanie s kamarátmi, hľadanie informácií, videá na youtube, zábava (aká)...? (opäť diagram)

3/ Je to kontinuálne alebo s prestávkami? Cez deň alebo skôr večer?

4/ Aké formy komunikačné nástroje / siete / platformy využívate, keď chcete komunikovať s kamarátmi? S učiteľmi? So spolužiakmi?

5/ Čo Vás baví najviac?

6/ Čo si myslíte o svojej bezpečnosti na internete?

Záver (10 min)

Sme na konci diskusie. Ćo by ste ešte chceli dodať, Ćomu sme sa nevenovali, mali by sme ...?

Podakovanie.